

**EUROPOS KOMISIJA
PRIEŠ RASIZMĄ IR NETOLERANCIJĄ**

**ECRI BENDRŲ VEIKLOS KRYPTIŲ
REKOMENDACIJA NR. 3:**

**KOVA SU ROMŲ/ČIGONŲ PATIRIAMU
RASIZMU IR NETOLERANCIJA**

PRIIMTA 1998 M. KOVO 6 D.

Strasbūras, 1998

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Apsilankykite mūsų svetainėje: www.coe.int/ecri

Europos komisija prieš rasizmą ir netoleranciją:

primindama Deklaraciją, kurią priėmė valstybių, Europos Tarybos narių, valstybių ir vyriausybės vadovai 1993 m. spalio 8 - 9 d. Vienoje vykusiame viršūnių susitikime;

primindama, kad Kovos prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją veiksmų planas, kuris buvo parengtas kaip šios Deklaracijos dalis, ragino Ministrų Komitetą įkurti Europos komisiją prieš rasizmą ir netoleranciją, kurios viena iš užduočių, *inter alia*, buvo bendras veiklos kryptis apibrėžiančių rekomendacijų valstybėms narėms rengimas;

atsižvelgdama į Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 1993 m. gruodžio 20 d. Rezoliuciją 48/134 dėl nacionalinių institucijų, kurių paskirtis yra remti ir ginti žmogaus teises;

primindama, be to, Veiksmų plano, kurį 1997 m. spalio 10 - 11 d. Strasbūre antrajame aukščiausio lygio susitikime priėmė valstybių, Europos Tarybos narių, valstybių ir vyriausybės vadovai, Baigiamąją deklaraciją;

pabrėždama, kad ši Baigiamoji deklaracija patvirtina, jog valstybių, Europos Tarybos narių, tikslas yra kurti laisvesnę, tolerantiškesnę ir teisingesnę Europos visuomenę, ir kad atkreipdama dėmesį į Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos Rekomendacijos Nr. 1203 (1993) pasiūlymą paskirti čigonų reikalų tarpininką, ji reikalauja stiprinti kovą prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją;

turėdama galvoje 1994 m. rugsėjo 20-23 d. vykusio žmogiškąsias dimensijas nagrinėjusio seminaro, skirto romų/čigonų problemoms ESBK (ESBO) regione, kurį organizavo Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (ESBO), glaudžiai bendradarbiaudama su Europos Taryba, išvadas ir tolesnį dviejų organizacijų bendradarbiavimą šioje srityje;

sveikindama tai, kad 1994 m. Generalinis sekretorius paskyrė Europos Tarybos su romų/čigonų problemomis susijusios veiklos koordinatorių;

turėdama galvoje romų/čigonų problemų specialistų grupės (MG -S-ROM) darbą;

primindama Ministrų Komiteto Rekomendaciją Nr. R(97) 2) valstybėms narėms dėl žiniasklaidos ir tolerancijos klimato skatinimo;

primindama ECRI bendrų veiklos kryptių rekomendacijos Nr.1 nuostatas, kurių tikslas padėti valstybėms narėms efektyviai kovoti prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą, netoleranciją, siūlant praktiškas ir konkrečias priemones šioje srityje;

tvirtai įsitikinusi, kad Europa - tai bendras vertybes, įskaitant visų žmonių vienodą orumą, turinti visuomenė, ir kad ši pagarba šiam vienodam orumui yra visų demokratiškos visuomenių kertinis akmuo;

primindama, kad Europos istorinio palikimo dalį sudaro pareiga prisiminti praeitį, išsaugant budrumą ir aktyviai priešinant bet kurioms rasizmo, ksenofobijos, antisemitizmo ir netolerancijos apraiškoms;

išreikšdama pagarbą visų rasinio persekiojimo ir naikinimo politikos Antrojo pasaulinio karo metais aukų atminimui ir prisimindama, kad nemažai romų/čigonų žuvo dėl tokios politikos;

pabrėždama ryšium su tuo, kad Europos Taryba yra pagrindinių vertybių - ypač žmogaus teisių apsaugos ir skatinimo - kurių pagrindu po Antrojo pasaulinio karo baisumų buvo atstatyta Europa, įsikūnijimas ir sergėtoja;

primindama, kad kova prieš rasizmą, antisemitizmą, ksenofobiją ir netoleranciją sudaro neatskiriama žmogaus teisių apsaugos ir plėtros dalį, kad šios teisės yra visuotinės ir nedalomos ir kad visi žmonės be jokios išimties turi teisę į šias teises;

pabrėždama, kad kova prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją pirmiausia yra pažeidžiamų visuomenės narių teisių apsaugos uždavinys;

įsitikinusi, kad kiekvienas kovos prieš rasizmą ir diskriminaciją veiksmas didžiausią dėmesį turi skirti aukai ir jos padėties gerinimui;

pažymėdama, kad visoje Europoje romai/čigonai kenčia nuo išlikusių prietarų, yra visuomenėje giliai įsišaknijusio rasizmo aukos, o kartais - smurtinių rasizmo ir netolerancijos demonstracijų taikinys, ir kad jų pagrindinės teisės yra nuolat pažeidžiamos arba joms kyla pavojus;

pažymėdama, be to, kad išlikę prietarai prieš romus/čigonus skatina jų diskriminaciją daugelyje socialinio ir ekonominio gyvenimo sričių ir kad tokia diskriminacija yra pagrindinis daugelį čigonų įtakojančio socialinio išskyrimo proceso faktorius;

įsitikinusi, kad tolerancijos principo plėtra yra atvirų ir pliuralistinių visuomenių, sudarančių sąlygas taikiam sambūviui, išsaugojimo garantija;

rekomenduoja valstybių narių vyriausybėms:

- pasirašyti ir ratifikuoti atitinkamus tarptautinius teisinius dokumentus, skirtus kovai prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją, ypač Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją ir Europos regionų, arba mažumų, kalbų chartiją;
- užtikrinti, kad įvairių romų/čigonų bendruomenių oficialiai naudojamas pavadinimas būtų tas pavadinimas, kuriuo minėta bendruomenė norėtų būti žinoma;
- turint galvoje rasizmo ir netolerancijos, kurių aukomis yra romai/čigonai, apraiškas, suteikti didelę reikšmę efektyviam ECRI bendrų veiklos kryptių rekomendacijos Nr.1 įgyvendinimui, kurioje reikalaujama imtis būtinų priemonių, kad vidaus baudžiamieji, civiliniai ir administraciniai įstatymai aiškiai ir konkrečiai būtų nukreipti prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją;
- užtikrinti, kad prieš diskriminaciją kaip tokią ir diskriminacinę praktiką būtų kovojama atitinkamais įstatymais, ir šiuo tikslu įvesti į civilinę teisę konkrečias nuostatas, ypač įsidarbinimo, būsto ir švietimo srityse;
- paskelbti neteisėta bet kokią diskriminaciją iš savo pareigas vykdančios valstybinės įstaigos pusės;
- užtikrinti, kad romams/čigonams, kurie tapo diskriminacijos aukomis ir nori imtis teisinių veiksmų, būtų suteikta reikiama teisinė pagalba;
- imtis reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad su pagrindinių romų/čigonų teisių pažeidimais susijusiose bylos teisingumas būtų vykdomas pilnai ir greitai;

- ypatingai užtikrinti, kad nusikaltimų prieš romus/čigonus atžvilgiu nebūtų toleruojamas joks nebaudžiamumas, ir aiškiai informuoti apie tai plačiąją visuomenę;
- kurti ir remti specialias mokymo sistemas asmenims, kurie yra susiję su įvairiomis visų lygių teisingumą vykdančiomis institucijomis, siekiant plėsti kultūrinį supratimą ir prietarų suvokimą;
- skatinti reikiamų sąlygų policijos, vietos valdžios ir romų/čigonų bendruomenės dialogui sudarymą;
- skatinti žiniasklaidos darbuotojų tiek audiovizualinėje srityje, tiek spaudoje suvokimą apie savo ypatingą atsakomybę už tai, kad savo profesinėje veikloje neperduotų prietarų ir ypatingai vengtų pranešimų apie incidentus, kuriuose dalyvauja romų/čigonų bendruomenės nariai, tokiu būdu, kuris smerktų visą romų/čigonų bendruomenę;
- daryti reikiamus žingsnius siekiant užtikrinti, kad būtų parengtos taisyklės dėl pilietybės ir prieglobsčio teisės gavimo *de jure* ir *de facto*, kurios būtų taikomos tokiu būdu, kuris neskatintų ypatingos romų/čigonų diskriminacijos;
- užtikrinti, kad su „klajonėmis“ valstybės viduje susiję klausimai, o ypač įsikūrimo ir miestų planavimo normos, būtų sprendžiami tokiu būdu, kuris netrukdytų atitinkamų asmenų įprastam gyvenimo būdai;
- per nacionalinius, regioninius ir vietų mechanizmus plėtoti institucines priemones, kurios skatintų romų/čigonų bendruomenių aktyvų vaidmenį ir dalyvavimą priimančioms sprendimams, didžiausią dėmesį skiriant bendradarbiavimui lygybės pagrindais;
- imtis konkrečių priemonių skatinant romų/čigonų mokymą ir supažindinant juos su šalies teisine sistema ir jų teisių ir pareigų įgyvendinimu;
- skirti ypatingą dėmesį romų/čigonų moterų padėčiai, kurios dažnai patiria dvigubą diskriminaciją, kaip moterys ir kaip čigonės;
- ryžtingai kovoti prieš visas romų/čigonų vaikų segregacijos mokykloje formas ir užtikrinti efektyvią lygybę švietime;
- įtraukti į visų mokyklų programas informaciją apie romų/čigonų istoriją ir kultūrą bei aprūpinti mokytojus šių dalykų mokymo programomis;
- remti veiklą tų nevyriausybinių organizacijų, kurios atlieka aktyvų vaidmenį kovoje prieš romų/čigonų patiriamą rasizmą ir netoleranciją ir kurios suteikia jiems reikiamą teisinę pagalbą;
- skatinti romų/čigonų organizacijas atlikti aktyvų vaidmenį stiprinant pilietinę visuomenę;
- plėtoti tarpusavio pasitikėjimo priemones ir siekiant taikaus sambūvio stiprinti atvirą ir pliuralistinę visuomenę.

